

SINTEZA OBSERVAȚIILOR

la proiectul Planului de acțiune al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații pentru anul 2018

Perioada de consultare publică pe marginea Planului de acțiuni al Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) pentru anul 2018, publicat pe pagina de internet a ANCOM la data de 12 decembrie 2017, s-a încheiat la data de 12 ianuarie 2018.

Observațiile și propunerile primite de către ANCOM în cursul perioadei de consultare sunt următoarele:

I. PROPUNERI DE COMPLETARE A PLANULUI CU ACȚIUNI NOI

1. Doi respondenți propun introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018, a unei acțiuni constând în revizuirea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la elemente de infrastructură și serviciilor de acces în bandă largă.

Propunerile sunt argumentate astfel: Având în vedere că ultima acțiune efectuată de ANCOM, care a vizat identificarea, analiza și reglementarea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la elemente de infrastructură și serviciilor de acces în bandă largă, a avut loc în anul 2015, se impune reanalizarea contextului competițional de pe aceste piețe, conform prevederilor legale (art.96, alin. (1), lit.a) din Ordonanța de Urgență a Guvernului privind comunicațiile electronice).

Opinia ANCOM: În cursul anului 2018, prioritatea ANCOM în ceea ce privește analizele de piață este revizuirea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de linii închiriate-segmente terminale (piața 6 din Recomandarea Comisiei Europene 2014/710/EU), identificarea eventualilor furnizori cu putere semnificativă și stabilirea măsurilor de reglementare, precum și revizuirea pieței de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie.

Având în vedere resursele necesare atât din partea Autorității, cât și din partea furnizorilor în general pentru revizuirea piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice, și în particular pentru piețele corespunzătoare serviciilor de acces la elemente de infrastructură și serviciilor de acces în bandă largă, precum și faptul că cea mai recentă revizuire a acestei piețe s-a încheiat la sfârșitul anului 2015, ANCOM consideră oportun includerea acestei acțiuni în planul de acțiuni aferent anului 2019. Activitatea privind revizuirea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces la elemente de infrastructură și serviciilor de acces în bandă largă va fi demarată imediat după finalizarea celor două piețe amintite mai sus.

2. Un respondent propune introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018 a unei acțiuni privind reducerea costurilor aferente utilizării benzilor de frecvențe radio pentru furnizarea serviciilor de comunicații de bandă largă/5G, în contextul susținerii îndeplinirii obiectivelor digitale 2015/2020 la nivel european și național, și al sumelor importante necesare pentru dezvoltarea infrastructurii de bandă largă

necesară.

Propunerea este argumentată astfel: Tariful de utilizare a spectrului are ca scop administrarea, supravegherea și controlul utilizării resurselor de spectru în România. În acest sens, în contextul creșterii resurselor de spectru alocate pentru furnizarea de rețele și servicii de ultimă generație, este necesară reevaluarea nivelului acestui tarif astfel încât să reflecte, pe de o parte volumul din ce în ce mai mare de spectru necesar pentru asigurarea unor rețele de mare capacitate, precum și tendința de scădere a veniturilor industriei de comunicații din ultimii ani. Având în vedere diferența dintre obiectivele digitale la nivel EU 2020/2025 și dezvoltarea curentă în bandă largă în România, precum și obiectivele Planului de acțiuni: 5G pentru Europa, sunt necesare din partea Autorității măsuri de reglementare imediate și eficiente pentru atingerea obiectivelor de acoperire și de penetrare.

În contextul elaborării strategiei naționale pentru alocarea spectrului radio (în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3600 MHz și 26 GHz) pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G), investițiile private au un rol determinant și eforturile financiare ale industriei pentru dezvoltarea rețelelor de bandă largă de mare capacitate trebuie cu atât mai mult susținute de către autorități în acest moment.

Cu privire la același subiect – reducerea tarifului de utilizare a spectrului – un alt respondent argumentează poziția sa astfel: Potrivit prevederilor Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN, transpuse în Strategia 2020 a ANCOM, autoritatea are obligația să analizeze „oportunitatea luării unor măsuri de diminuare a tarifului de utilizare a spectrului față de valoarea stabilită conform legii, în benzile de frecvențe radio utilizate pentru furnizarea serviciilor de comunicații electronice de nouă generație, care prin caracteristicile lor contribuie la atingerea obiectivelor Agendei Digitale pentru România 2020”, într-un cuantum ce nu poate depăși 20% din valoarea stabilită conform legii.

Opinia ANCOM: Posibilitatea reducerii tarifului de utilizare a spectrului în contextul secțiunii 5.5 – *„Stimularea utilizării tehnologiilor fără fir pentru accelerarea creșterii gradului de acoperire a rețelelor de bandă largă în zonele rurale”* din Programul pentru implementarea Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 414/2015, poate fi dezbătută numai în condițiile în care măsura de diminuare:

- a) contribuie, în mod efectiv, la atingerea obiectivelor stabilite prin Agenda Digitală pentru România¹;
- b) contribuie, în mod efectiv, la realizarea obiectivelor Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN²;
- c) respectă cerințele legii cu privire la ajutorul de stat;
- d) nu depășește 20% din valoarea stabilită conform legii.

În aceste condiții, după cum se poate sesiza din cerințele exprese ale normei, eventuala reducere a tarifului de utilizare a spectrului este un proces amplu ce implică și analiza efectelor altor măsuri de sprijin acordate din fonduri publice.

De altfel, în cadrul Strategiei ANCOM pentru comunicații digitale 2020, Autoritatea reține că o eventuală reducere a tarifului ar trebui condiționată de realizarea de investiții în rețele de comunicații electronice cel puțin echivalente cu reducerea tarifului, urmând a fi excluse din aria de interes acele zone care sunt deja acoperite cu rețele de comunicații electronice de nouă generație.

În aceste condiții, ANCOM consideră că eventuala introducere a măsurii în Planul de acțiuni aferent anului 2018 apare ca fiind nefundamentată în condițiile în care pentru reducerea efectivă a tarifului trebuie respectate criteriile arătate la lit. a)-d) de mai sus, și analizate în context și alte măsuri de sprijin ce au beneficiat de fonduri publice, fiind necesară confirmarea măsurii reducerii ca fiind compatibilă cu legislația privind ajutoarele de stat, nefiind suficientă așadar doar o modificare a reglementărilor adoptate de către Autoritate.

¹ Hotărârea Guvernului nr. 245/2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020.

² Hotărârea Guvernului nr. 414/2015 privind aprobarea Programului pentru implementarea Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii - NGN (Next Generation Network).

3. Un respondent propune introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018 a unor acțiuni privind:

- stabilirea unor măsuri privind accesul simetric la elementele rețelelor amplasate în interiorul clădirilor până la primul punct de concentrare sau de distribuție;
- elaborarea unui ghid de bune practici pentru încheierea contractelor de acces la rețeaua fixă în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice;
- suport pentru modificarea Legii nr.50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, în sensul creării unui regim special pentru lucrările de construire a infrastructurii pentru rețelele de comunicații electronice.

Propunerea este argumentată astfel: Încurajarea dezvoltării serviciilor de acces la internet în bandă largă la puncte fixe.

Opinia ANCOM: Printre acțiunile propuse în Planul de acțiuni pentru anul 2018 pentru implementarea prevederilor Legii nr.159/2016 se regăsește la punctul 3 acțiunea aferentă realizării normativelor prevăzute de art.29 din Lege. Conform prevederilor Legii nr.159/2016, normativele vor include între altele, prevederi privind amplasarea, proiectarea și instalarea rețelelor de comunicații electronice și a infrastructurii fizice interioare necesare acestora, precum și condițiile de aplicare a prevederilor privind instalarea infrastructurilor fizice de mare viteză și a punctelor de acces, în condițiile legii. La elaborarea acestora se va ține cont de necesitatea furnizării accesului simultan către mai mulți furnizori de comunicații electronice. Ulterior emiterii normativelor se poate avea în vedere, dacă va fi necesar, stabilirea unor măsuri de acces simetric la infrastructura fizică interioară a clădirilor.

Întrucât celelalte activități planificate pentru 2018 vor acoperi în întregime resursele umane disponibile ale Autorității, ANCOM nu poate include „elaborarea unui ghid de bune practici pentru încheierea contractelor de acces la rețeaua fixă în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice” în Planul de acțiuni pentru 2018.

În ceea ce privește cea de-a treia solicitare este de subliniat că ANCOM a susținut și va susține în continuare crearea unui cadru legal în ceea ce privește autorizarea lucrărilor de construcții care să încurajeze dezvoltarea de rețele de comunicații electronice și a infrastructurii fizice aferente acestora. Însă, după cum bine se cunoaște, ANCOM nu are competența legală de a iniția modificarea Legii nr. 50/1991. În acest context, vă asigurăm că, ori de câte ori va fi cazul, ANCOM va formula observații și propuneri, respectiv va aduce în atenția decidenților imperativul facilitării dezvoltării de rețele de comunicații electronice, inclusiv din perspectiva autorizării lucrărilor de construcții. Așa fiind, ANCOM va urmări cu atenție procesul legislativ a oricărei propuneri relevante de intervenție asupra Legii nr. 50/1991, invitând de asemenea operatorii de comunicații electronice să se implice în demersuri precum cele anterior menționate.

4. Un respondent propune introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018 a unei acțiuni privind calcularea tarifelor orientative pentru exercitarea dreptului de acces la infrastructură.

Propunerea este argumentată astfel: Conform Legii nr. 159/2016, ANCOM are obligația de a calcula tarife orientative pentru accesul la infrastructura operatorilor de rețea. Acest demers este foarte important pentru operatorii care au instalat rețele pe astfel de infrastructură sau doresc să dezvolte rețele utilizând infrastructura existentă.

Opinia ANCOM: Conform Legii 159/2016, tarifele orientative pentru accesul la infrastructura operatorilor de rețea trebuie publicate, prin decizie a președintelui ANCOM, cu scopul de a evita apariția unor litigii, precum și pentru a asigura celeritatea soluționării acestora.

În prezent se află în derulare proiectul privind stabilirea tarifelor maxime de acces pe proprietatea publică, cu termen de finalizare trim. II 2018. Conform art. 12 (8) al Legii 159/2016, în vederea practicării unor prețuri de acces conforme cu dispozițiile prezentei legi, „tarifele maxime stabilite prin decizia președintelui ANCOM prevăzută la art. 6 alin. (4) au un caracter orientativ în negocierea prețurilor pentru accesul pe, deasupra, în sau sub imobile proprietate privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale”.

Întrucât pentru ambele proiecte (tarife de acces pe proprietatea publică și tarife orientative pentru accesul la infrastructura operatorilor de rețea) sunt disponibile aceleași resurse umane, ANCOM va iniția proiectul de determinare a tarifelor de acces la infrastructura operatorilor de rețea, pentru anumite tipuri de infrastructură fizică, după finalizarea proiectului menționat anterior.

5. Un respondent propune introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018 a unei acțiuni privind analiza pieței serviciilor de distribuție a programelor TV și a piețelor de gros corespunzătoare.

Opinia ANCOM: Piața de gros corespunzătoare serviciilor de transmisie în format analogic prin intermediul sistemelor radioelectrice terestre a serviciilor publice de programe de televiziune și, respectiv, de radiodifuziune³ a fost revizuită în anul 2017.

În ceea ce privește piața cu amănuntul a serviciilor de distribuție a programelor TV, aceasta nu se regăsește printre piețele incluse în Recomandarea Comisiei Europene 2014/710/EU, pe care statele membre ale Uniunii Europene trebuie să le analizeze la nivel național pentru a decide dacă se impune luarea unor măsuri de reglementare.

De asemenea, orice analiză a situației concurențiale la nivel de gros presupune, într-o primă etapă, analizarea situației concurențiale la nivelul pieței cu amănuntul. În condițiile în care se constată existența unor probleme concurențiale, intervenția ANCOM trebuie să ia în considerare posibilitatea rezolvării acestora prin intermediul unor măsuri de reglementare la nivelul pieței de gros corespunzătoare. Or, până în prezent, nici datele de piață sau informațiile primite din partea furnizorilor de pe piață, nici argumentele punctuale prezentate de respondent, referitoare la aceste servicii, nu sunt de natură a releva potențiale probleme concurențiale pe piețele cu amănuntul corespunzătoare, care să necesite intervenția Autorității la nivelul piețelor de gros menționate și, respectiv, să demonstreze utilitatea reglementării din punct de vedere al raportului costuri-beneficii.

În mod practic, ANCOM urmărește impunerea unui minim de măsuri de reglementare, în măsura în care sunt necesare pentru a preveni abuzurile de poziție dominantă. Acolo unde forțele pieței aplică deja, într-o anumită măsură, constrângeri asupra comportamentului operatorilor, intervenția ANCOM trebuie să fie mai redusă, asigurând numai completarea efectului acestor forțe, în scopul prevenirii abuzurilor de poziție dominantă.

Având în vedere că prin Recomandarea Comisiei Europene 2014/710/EU au fost identificate anumite piețe relevante ca fiind susceptibile de reglementare *ex-ante*, ANCOM este nevoită să aloce resursele disponibile analizei cu prioritate a piețelor relevante identificate.

ANCOM nu consideră oportun alocarea explicită a unor resurse în vederea realizării proiectelor propuse de respondent în anul 2018, însă monitorizează îndeaproape evoluția condițiilor concurențiale în cazul tuturor serviciilor de comunicații electronice, inclusiv pe segmentele de piață invocate de respondent, astfel încât, în cazul în care se va constata că este necesară intervenția, se vor adopta măsurile corespunzătoare. În acest sens, ANCOM invită persoanele care constată probleme concurențiale pe o anumită piață, să transmită informații concrete și relevante în acest sens, care să susțină afirmațiile de ordin general invocate.

6. Doi respondenți propun introducerea în Planul de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018 a unei acțiuni constând în reducerea tarifelor de interconectare (de terminare a apelurilor la puncte mobile "MTR" și, respectiv, la puncte fixe FTR, în urma actualizării de către ANCOM a modelului de calculație a costurilor LRIC pur).

Propunerile sunt argumentate astfel:

a) Actuala conducere a ANCOM a afirmat deja public necesitatea reducerii tarifelor de interconectare în urma unei analize actualizate a costurilor operatorilor precum și impactul pozitiv pe care astfel de reduceri îl vor avea în facturile plătite de utilizatorii finali.

b) Reducerea de aproximativ 12-13% a tarifelor de interconectare până în mai 2018, lansată în consultare publică de ANCOM, în contextul investigației declanșate de Comisia Europeană (CE) din cauza pasivității fostei conduceri a ANCOM, nu va fi suficientă pentru a genera un impact destul de mare în relația cu utilizatorii finali, comparabil cu cel produs de reducerea masivă a tarifelor de

³ Aferente pieței nr. 18 din Recomandarea Comisiei Europene 2003/311/CE.

interconectare din 2014 (de la 3,07 Eurocenți/minut la 0,96 Eurocenți/minut, adică o reducere de aproape 70%), impact vizat și de CE și de BEREC.

Prin urmare, reducerea cu aproximativ 12-13% a MTR începând din luna mai 2018, pe baza unui benchmark european, lansată în consultare publică de ANCOM, în contextul investigației declanșate de Comisia Europeană (CE), nu va fi suficientă pentru a genera un impact în relația cu utilizatorii finali comparabil cu cel produs de reducerea cu 70% a tarifelor de interconectare din 2014.

c) Precedenta analiză a costurilor operatorilor care a stat la baza modelului de calculație a costurilor LRIC pur a fost realizată în 2012 — 2013 (fiind urmată de deciziile ANCOM din februarie 2014) și a luat în calcul date de la operatori aferente anilor 2006-2012, care evident acum sunt învechite.

d) Media tarifelor de interconectare în țările Uniunii Europene (UE) este în continuă scădere iar ANCOM a pus România, din păcate pentru milioanele de utilizatori ai telefoniei din țara noastră, într-o poziție cedașă în acest proces. Potrivit datelor oficiale publicate pe 13 decembrie 2017 de BEREC, la nivelul lunii iulie 2017 tariful mediu de interconectare la mobil în UE era deja de 0,87 Eurocenți/minut.

e) Potrivit unui studiu independent, utilizatorii de telefonie din România plătesc cel mai mare tarif de interconectare din UE.

f) Potrivit Comisiei Europene⁴, ANCOM ar trebui să înceapă revizuirea modelului de calculație a costului "cât mai curând posibil în anul 2018".

g) Potrivit punctului de vedere al Consiliului Concurenței formulat în 21.09.2017, „ANCOM trebuie să revizuiască cât mai curând posibil modelul de calculație LRIC pur utilizat în vederea stabilirii nivelului maxim reglementat al MTR, respectiv să determine noul nivel maxim reglementat al MTR".

h) Chiar fosta conducere a ANCOM, care prin pasivitatea sa în legătură cu acest subiect a cauzat investigația CE, inclusese în versiunea revizuită a Planului de acțiuni al ANCOM pentru anul 2017, la punctul 10, acțiunea de revizuire a modelului de calculație a costurilor și revizuirea tarifelor, având ca termen trimestrul II al anului 2018.

i) Având în vedere faptul că tarifele serviciului de terminare a apelurilor la puncte fixe au fost calculate la același moment cu tarifele serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile și sunt mai mari decât media europeană, considerăm că aceleași acțiuni ar trebui întreprinse și pentru terminarea la puncte fixe. Tariful serviciului de terminare a apelurilor la puncte fixe în România este cu 55,5% mai mare decât media la nivel de UE a tarifelor calculate pe baza modelului LRIC pur, în timp ce tariful pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile în România este doar cu 14,2% mai mare decât media la nivel de UE a tarifelor calculate pe baza modelului LRIC pur.

Opinia ANCOM: ANCOM va include în planul de acțiuni revizuirea modelului de cost existent pentru determinarea costurilor serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe. Termenul de finalizare a exercițiului de revizuire este de 6 luni pentru actualizarea parametrilor de intrare și eventuale ajustări ale modelului, la care se adaugă perioadele de consultări publice. Autoritatea apreciază că întregul proces, inclusiv consultarea publică, s-ar putea finaliza în trim. IV 2018.

De asemenea, proiectul de decizie privind reducerea tarifelor de terminare la nivelul mediei europene, calculată pe baza LRIC pur, aflat în prezent în consultare publică națională, va deveni aplicabil (după parcurgerea tuturor etapelor de consultare – Consiliu Consultativ, consultare europeană) cel mai probabil din luna mai 2018.

Așa cum am precizat și în expunerea de motive la proiectul de decizie menționat anterior, reducerea tarifară propusă este o măsură tranzitorie, până la finalizarea unui nou model de calculație a costurilor care să reflecte costurile unui operator eficient în condițiile actuale de piață.

De asemenea, în același document se precizează că „ANCOM va iniția în anul 2018 procedura de dezvoltare a unui nou model de cost LRIC pur care să reflecte costurile eficiente ale furnizării serviciilor

⁴ Decizia CE C(2017) 7593 din data de 9.11.2017.

de terminare la puncte mobile, în acord cu principiile Recomandării Comisiei Europene nr. 2009/396/CE și cu cadrul de reglementare european revizuit relevant. Rezultatele acestui exercițiu vor sta la baza fundamentării unui nou nivel al tarifului maxim de terminare la puncte mobile. Având în vedere complexitatea unui astfel de exercițiu de modelare precum și experiența anterioară a ANCOM în dezvoltarea unor modele tehnico-economice complexe, Autoritatea estimează că dezvoltarea și finalizarea noului model de cost va dura aproximativ 13 - 16 luni de la data începerii acestui proces”.

Întrucât pentru multe dintre proiectele având drept finalitate analiza de costuri / stabilirea unor tarife (de acces pe proprietatea publică, tarife orientative pentru accesul la infrastructura operatorilor de rețea, tarife de terminare la puncte fixe, stabilirea de tarife tranzitorii de terminare la puncte mobile, tarife pentru serviciile poștale din sfera serviciului universal, analiza situațiilor financiare separate întocmite de CNPR, analiza costului net al furnizării serviciului universal etc.) sunt disponibile aceleași resurse umane, acestea nu se pot desfășura concomitent, în special având în vedere cantitatea de informații necesar a fi obținută, analizată și prelucrată în fiecare dintre aceste proiecte majore. Autoritatea apreciază că întregul proces, inclusiv consultarea publică, s-ar putea finaliza în trim. III 2019.

II. PROPUNERI DE MODIFICARE A TERMENELOR SAU A CONȚINUTULUI UNORA DINTRE ACȚIUNILE PLANIFICATE

7. Doi respondenți propun modificarea termenului de finalizare al Proiectului de implementare a unor soluții de măsurare a calității serviciului de acces la internet, în acord cu cerințele Regulamentului (UE) 2015/2120, pe suportul sistemului informatic integrat Netograf.ro.

Propunerile sunt argumentate astfel: „Termenul de implementare al dezvoltărilor actualei configurații a aplicației NETOGRAF astfel încât aceasta să dobândească caracteristicile unui mecanism de monitorizare certificat, în sensul prevederilor Regulamentului (UE) 2015/2120, nu este corelat cu data intrării în vigoare a Deciziei ANCOM care stabilește inclusiv furnizarea de către operatori a procedurilor de remediere pe care utilizatorii finali le vor avea la dispoziție, ca urmare a măsurărilor efectuate prin intermediul platformei NETOGRAF și constatării unor neconcordanțe între performanțele reale ale serviciului de acces la internet și performanța indicată de furnizor. Prin urmare, considerăm necesară actualizarea platformei NETOGRAF, astfel încât aceasta să corespundă într-adevăr exigențelor tehnice ale unui mecanism de monitorizare certificat, la momentul intrării în vigoare a Deciziei ANCOM mai sus menționate”.

„Referitor la modificările aduse sistemului NETOGRAF.ro – acțiunea nr. 12 din Planul de acțiuni – vă rugăm să corelați termenul de finalizare a acestui proiect cu obligația operatorilor de a include în contracte vitezele (minimă, disponibilă în mod normal, maximă și promovată/ maximă estimată și promovată), procedurile de măsurare și remediile acordate clienților pentru diferențe între vitezele măsurate prin intermediul NETOGRAF și cele specificate în contracte. Întrucât această obligație intră în vigoare, conform deciziei adoptate de ANCOM în luna decembrie 2017, la data de 1 mai 2018, este absolut necesar ca și sistemul NETOGRAF să fie la acel moment capabil să furnizeze valori corecte ale vitezelor. Astfel, vă rugăm să precizați ca termen de finalizare a acțiunii de la punctul 12, 1 mai 2018.”

Opinia ANCOM: Netograf poate fi în prezent utilizat ca și instrument de monitorizare certificat, în sensul prevederilor Regulamentului (UE) nr. 2015/2120. Obligațiile impuse în sarcina furnizorilor de servicii de acces la internet prin Decizia președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 1112/2017 privind stabilirea indicatorilor de calitate pentru furnizarea serviciului de acces la internet și publicarea parametrilor aferenți, la care respondenții fac referire, pot fi îndeplinite de furnizori independent de dezvoltările pe care ANCOM le are în vedere. Dezvoltările avute în vedere de ANCOM vin în sprijinul furnizorilor și al utilizatorilor și sporesc gradul de încredere al condițiilor de realizare a măsurărilor prin furnizarea în mod automat a unor informații asociate acestora, fără a afecta modalitatea de realizare propriu-zisă a măsurărilor.

Termenul asumat de ANCOM în planul de acțiuni este unul realist și ține cont de situația de fapt. În estimarea termenului de realizare a proiectului, ANCOM a luat în calcul perioada

necesară desfășurării unei proceduri de achiziție publică, fapt ce implică un proces complex, derulat pe un interval de timp relativ îndelungat. Termenul prevăzut este cel estimat ca fiind necesar finalizării achiziției publice. Aceasta a fost inițializată anul trecut, ANCOM fiind, la momentul de față, în proces de evaluare a ofertelor depuse. Din momentul semnării contractului aferent implementării acestui proiect, prestatorul va avea la dispoziție, conform caietului de sarcini, 8 luni pentru a dezvolta, testa și finaliza soluțiile solicitate.

Ca urmare a acestor considerente, ANCOM apreciază că finalizarea proiectului în trimestrul al doilea al anului este nerealistă și nu poate fi luată în considerare.

8. Un respondent propune:

- **Reformularea acțiunii de la poziția 20 din proiectul Planului de acțiuni ANCOM pentru anul 2018 „Elaborarea și adoptarea planului de măsuri și a calendarului național privind alocarea spectrului radio în banda de frecvențe 470-790 MHz”, astfel:**
„Elaborarea și adoptarea planului de măsuri și a calendarului național privind alocarea spectrului radio în banda de frecvențe 470-790 MHz” („banda de frecvențe 700 MHz”);
- **Realizarea Foilor de parcurs naționale, menționate în Decizia (UE) 2017/899, alin. (20) și a Calendarului Național privind alocarea spectrului radio în banda 470-790 MHz, care să fie promovate și actualizate numai în consultare cu MCSI;**
- **Prin Foile de parcurs naționale, menționate în Decizia (UE) 2017/899, alin. (20) și Calendarul Național privind alocarea spectrului radio în banda 470-790 MHz, se va asigura și garanta, în limitele și condițiile legilor în vigoare în domeniul comunicațiilor electronice și comunicațiilor audiovizuale, cel puțin până în anul 2030, disponibilitatea benzii de frecvențe de 470-694 MHz („sub 700 MHz”) pentru furnizarea pe cale terestră a serviciilor de radiodifuziune, inclusiv televiziune gratuită.**

Propunerile sunt argumentate în baza „Deciziei (UE) 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2017 privind utilizarea benzii de frecvențe 470-790 MHz în Uniune”, după cum urmează:

- considerentul (2), prin care se evidențiază importanța benzii de frecvențe 694-790 MHz și se identifică în context, în mod explicit, „banda de frecvențe de 700 MHz”;
 - considerentul (8), în care se precizează „Pentru Regiunea 1, care include Uniunea, reglementările pentru radiocomunicații ale Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor, adoptate de Conferința mondială pentru radiocomunicații din 2015, prevăd alocarea benzii de frecvențe de 700 MHz, cu statut co-primar, serviciilor de radiodifuziune și serviciilor mobile (cu excepția serviciului mobil aeronautic). Banda de frecvențe 470-694 MHz („banda de frecvențe sub 700 MHz”) rămâne alocată exclusiv serviciilor de radiodifuziune cu statut primar și utilizării echipamentelor PMSE audio pe suport radio cu statut secundar”.
 - considerentul (13), în care se precizează „... disponibilitatea benzii de frecvențe sub 700 MHz pentru furnizarea de servicii de radiodifuziune ar trebui să fie asigurată până în 2030.”
 - Art. 4, în care se precizează „Statele membre asigură, cel puțin până în 2030, disponibilitatea benzii de frecvențe 470-694 MHz („sub 700 MHz”) pentru furnizarea pe cale terestră a serviciilor de radiodifuziune, inclusiv televiziune gratuită ...”
- coroborat cu,
- considerentul (20), conform căruia „Statele membre ar trebui să adopte foi de parcurs naționale coerente pentru a facilita utilizarea benzii de frecvențe de 700 MHz de către serviciile de comunicații electronice terestre pe suport radio în bandă largă, asigurând în același timp continuitatea serviciilor de televiziune care eliberează banda”.

Opinia ANCOM: Față de propunerile primite, ANCOM aduce la cunoștință părților interesate că propunerile din cadrul Planului de acțiuni au fost redactate cu luarea în considerare a tuturor obligațiilor ce revin în considerarea actelor legislative adoptate la nivelul Uniunii Europene. De altfel, articolul 5 paragraful (1) din Decizia (UE) 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului privind utilizarea benzii de frecvențe 470-790 MHz în Uniune prevede:
„Cât mai curând posibil și nu mai târziu de 30 iunie 2018, statele membre adoptă și fac publice

planul și calendarul lor național („foaia de parcurs națională”), incluzând măsuri detaliate în vederea îndeplinirii obligațiilor care le revin în temeiul articolelor 1 și 4. Statele membre elaborează fișele lor de parcurs naționale după consultarea tuturor părților interesate relevante.”

Pe de altă parte, în conformitate cu prevederile articolului 1 al Deciziei (UE) 2017/899, „Până la 30 iunie 2020, statele membre permit utilizarea benzii de frecvențe 694-790 MHz („700 MHz”) de către sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice pe suport radio în bandă largă numai în conformitate cu condițiile tehnice armonizate stabilite de Comisie în temeiul articolului 4 din Decizia nr. 676/2002/CE. Cu toate acestea, statele membre pot amâna permiterea utilizării benzii de frecvențe de 700 MHz pentru o perioadă de până la doi ani pe baza unuia sau mai multora dintre motivele bine întemeiate care figurează în anexa la prezenta decizie. În cazul unei astfel de amânări, statul membru în cauză informează celelalte state membre și Comisia în consecință și include respectivele motive bine întemeiate în foaia de parcurs națională adoptată în temeiul articolului 5 din prezenta decizie. Dacă este necesar, pentru a permite această utilizare, statele membre derulează procesul de autorizare sau modifică drepturile existente relevante de utilizare a spectrului în conformitate cu Directiva 2002/20/CE.”

Nu în ultimul rând, în conformitate cu articolul 4 al Deciziei (UE) 2017/899, „Statele membre asigură, cel puțin până în 2030, disponibilitatea benzii de frecvențe 470-694 MHz („sub 700 MHz”) pentru furnizarea pe cale terestră a serviciilor de radiodifuziune, inclusiv televiziune gratuită, și pentru utilizarea de către echipamentele PMSE audio pe suport radio, conform necesităților naționale, luând în considerare totodată principiul neutralității tehnologice. Statele membre se asigură că orice altă utilizare a benzii de frecvențe sub 700 MHz pe teritoriul lor este compatibilă cu necesitățile naționale în materie de radiodifuziune din statul membru relevant și nu generează interferențe prejudiciabile asupra serviciilor de radiodifuziune furnizate pe cale terestră într-un stat membru vecin și nici nu solicită protecție față de acestea. Utilizarea respectivă nu aduce atingere obligațiilor care decurg din acordurile internaționale, cum ar fi acordurile de coordonare transfrontalieră a frecvențelor.”

Drept urmare, în formularea acțiunii de la pct. 20 al proiectului Planului de acțiuni pentru anul 2018, ANCOM a avut în vedere punerea în aplicare a prevederilor mai sus menționate din Decizia (UE) 2017/899, incluzând în „foaia de parcurs națională” (planul de măsuri și calendarul național) atât alocarea spectrului radio în banda 694-790 MHz („700 MHz”) pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice pe suport radio în bandă largă, în conformitate cu prevederile articolului 1 din Decizia (UE) 2017/899, cât și asigurarea disponibilității benzii de frecvențe 470-694 MHz („sub 700 MHz”) pentru furnizarea pe cale terestră a serviciilor de radiodifuziune, inclusiv televiziune gratuită, și pentru utilizarea de către echipamentele PMSE pe suport radio, în conformitate cu prevederile articolului 4 din aceeași decizie. De asemenea, în elaborarea fișei de parcurs naționale, ANCOM va avea în vedere consultarea oricărei părți interesate luând în considerare și rezultatele consultării specifice a pieței privind utilizarea benzii 470-694 MHz pentru servicii de radiodifuziune digitală terestră, conform obiectivului din planul de acțiuni de la punctul 22.

Totuși, pentru a înlătura orice neclaritate în ceea ce privește scopul acțiunii enunțate la pct. 20 din proiectul Planului de acțiuni pentru anul 2018, ANCOM reformulează denumirea acțiunii astfel: **„Elaborarea și adoptarea planului de măsuri și a calendarului național privind alocarea spectrului în banda de frecvențe 470-790 MHz, în conformitate cu prevederile Deciziei (UE) 2017/899.”**

Această formă de redactare nu are în vedere adoptarea unor măsuri cu privire la banda de sub 700 MHz dincolo de prevederile Deciziei (UE) 2017/899, actul legislativ adoptat la nivelul Uniunii Europene garantând modul actual de utilizare, cel puțin până în anul 2030. Mai trebuie reținut, de asemenea, că în această bandă de frecvențe radio sunt acordate, recent, după cum cunoaște respondentul, drepturi de utilizare a frecvențelor radio pentru implementarea unor sisteme de televiziune digitală terestră, situație în care nu se pune în discuție un alt mod de utilizare. În aceste condiții, deși înțelegem temerile respondentului, argumentele furnizate susțin punctul de vedere al Autorității.

În ce privește eventuala consultare a MCSI în privința administrării și gestionării frecvențelor radio, Autoritatea recunoaște prevederile art. 3 lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, aprobată prin Legea nr. 113/2010, cu modificările și completările ulterioare, text potrivit căruia ANCOM îndeplinește și o funcție „de punere în aplicare a politicii și strategiei sectoriale elaborate de Ministerul pentru Societatea Informațională (MSI) în domeniul comunicațiilor electronice, comunicațiilor audiovizuale și al serviciilor poștale.”

Cu toate acestea, ANCOM reamintește că autoritatea de reglementare are atribuții extinse în domeniul administrării și gestionării frecvențelor radio. Această stare *de jure* derivă din faptul că MCSI încă exercită calitatea de acționar în numele statului la întreprinderi care acționează în domeniul comunicațiilor electronice. Se poate constata, de altfel, că atribuțiile MCSI, raportate la prevederile art. 4 alin. (1) pct. 29 și 31 din Hotărârea Guvernului nr. 36/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Comunicațiilor și Societății Informaționale, nu privesc chestiuni ce țin de alocarea și atribuirea frecvențelor radio.

Din această perspectivă trebuie analizată cu atenția cuvenită orice intervenție prin documente strategice care influențează ori privesc administrarea ori gestionarea frecvențelor radio.

9. Un respondent propune:

- **Reformularea acțiunii de la poziția 21 din proiectul Planului de acțiuni ANCOM pentru anul 2018 „Elaborarea și adoptarea strategiei naționale privind acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3600 MHz și 26 GHz pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)”, astfel:**
„Elaborarea și adoptarea strategiei naționale privind acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3800 MHz și 26 GHz pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)”, pentru a transpune în mod clar prevederile europene prin care toată banda 3400-3800 MHz să fie considerată ca și bandă utilizabilă pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G);
- **Elaborarea și adoptarea strategiei naționale privind acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3800 MHz și 26 GHz pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G), trebuie să se facă numai în colaborare cu MCSI și în baza politicilor și strategiei sectoriale elaborate de MCSI.**

Propunerea este argumentată în baza prevederilor documentelor europene mai jos menționate, după cum urmează:

a) documentul de lucru al Comisiei Europene intitulat *5G Global Developments*, având referința SWD(2016)306 din 14.09.2016⁵, în care se prevede, la finalul cap. 7 – *Radio Spectrum Issues* (pag. 18), că:

„In that context, and considering the importance of 2020 as a target date for roll-out of large scale commercial 5G networks, the following aspects are considered as the most important by the stakeholder community:

- [...]
- exploiting the opportunities offered by spectrum already harmonised in the EU for mobile broadband applications below 6 GHz, more particularly the 3.4-3.8 GHz band.”

și, de asemenea, că:

„Regarding the identification of pioneer bands, 3 spectrum bands gain most preferences for 5G introduction in Europe: the highest scores go to the 700 MHz, the 3.4-3.8 GHz band and the 24-27 GHz frequency ranges.”

coroborat cu,

⁵ Acest document de lucru însoțește Comunicatul Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliul U.E., Comitetul Economic și Social European și către Comitetul Regiunilor, intitulat „5G for Europe: An Action Plan” și având referința COM(2016)588 din 14.09.2016.

b) documentul elaborat și adoptat de Comitetul pentru spectru radio al Comisiei Europene, având referința RSCOM16-40rev3 din 07.XII.2016 și ca obiect transmiterea unui mandat al CE către CEPT intitulat *Mandate to CEPT to develop harmonised technical conditions for spectrum use in support of the introduction of next-generation (5G) terrestrial wireless systems in the Union*, în care, la pag. 4, se prevede că:

„In its „Strategic Roadmap towards 5G for Europe: Opinion on spectrum related aspects for next-generation wireless systems (5G)”⁶, the RSPG sets out its priorities and recommendations for pioneer bands for the introduction of 5G terrestrial wireless systems in Europe as follows:

1. The RSPG considers the frequency band 3400-3800 MHz to be the primary band suitable for the introduction of 5G-based services in Europe even before 2020 given that it is already harmonised for mobile networks and offers wide channel bandwidth⁷”.

Opinia ANCOM:

ANCOM este la curent atât cu prevederile documentelor europene, amintite de către respondent în conexiune cu banda 3,4-3,8 GHz și detaliate anterior, cât și cu prevederile altor documente cu caracter normativ și tehnic, adoptate de Conferința Europeană a Administrațiilor de Poștă și Telecomunicații (CEPT) și Uniunea Europeană (UE), care vizează în principal, sau printre altele, banda 3,4-3,8 GHz.

Pe de altă parte, autoritatea reamintește faptul că în cazul benzii în discuție sunt aplicabile și prevederile Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 390/2015 pentru adoptarea strategiei și a planului de acțiune privind implementarea și dezvoltarea sistemelor de comunicații de bandă largă la nivel național în banda de frecvențe 3400-3800 MHz pentru perioada 2015-2025.

Actul normativ indicat prevede, în cadrul capitolului VII – *Plan de acțiuni*, subcapitolul 2 – *Măsuri pe termen mediu (2017-2022)*, secțiunea 2.1 că:

„În eventualitatea eliberării unor resurse de spectru radio, în banda de 3,5 GHz sau în banda de 3,7 GHz, sau dacă, în urma procedurii de selecție, nu se acordă integral spectrul disponibil în ambele benzi de frecvențe, ANCOM va analiza oportunitatea demarării unei noi proceduri de selecție pentru acordarea de licențe de utilizare a frecvențelor radio.

În vederea stabilirii respectivei oportunități, ANCOM va organiza o consultare publică în care va invita operatorii să-și exprime intenția fermă de a participa la o procedură de selecție în vederea acordării de licențe de utilizare a frecvențelor radio pentru subbenzi de frecvențe alocate în benzile de 3,5 GHz sau 3,7 GHz, după caz”.

Tocmai în vederea aplicării paragrafului amintit mai sus, autoritatea a inclus porțiunile rămase neadjudicate în banda 3400-3600 MHz (banda de 3,5 GHz) – în urma procedurii de selecție desfășurate în anul 2015 în baza deciziei Președintelui ANCOM nr. 390/2015 – în documentul *Consultare privind acordarea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 694-790 MHz, 791-796 MHz/832-837 MHz, 1452-1492 MHz, 2530-2570 MHz/2650-2690 MHz, 3410-3420 MHz/3510-3520 MHz, 3450-3465 MHz/3550-3565 MHz*.

Acest document a fost publicat pe pagina de internet a ANCOM la adresa <http://www.ancom.org.ro/formdata-269-49-322> și s-a aflat în consultare publică în perioada iunie – august 2017. În documentul supus consultării publice au fost evidențiate porțiunile de spectru rămase neadjudicate în banda de 3,5 GHz și s-a precizat fără echivoc că în banda 3600-3800 MHz (banda de 3,7 GHz) nu mai există spectru disponibil, fiind detaliată situația actuală a alocărilor de subbenzi de frecvențe în ambele benzi, de 3,5 GHz și 3,7 GHz. De asemenea, s-a mai menționat și faptul că drepturile de utilizare în cele două benzi, conferite prin licențele acordate câștigătorilor procedurii de selecție, sunt în vigoare până la 31.12.2025.

De asemenea, sinteza răspunsurilor a fost publicată la aceeași adresă de internet, din acest document rezultând, între altele, interesul respondenților pentru a participa la o viitoare procedură de selecție pentru a obține drepturi de utilizare a spectrului radio în porțiunile rămase neadjudicate din banda de 3,5 GHz.

⁶ Document RSPG16-032 FINAL of 9 November 2016.

⁷ Ensuring regulatory predictability is important for this band taking into account the ongoing implementation of Decision 2014/276/EU across the Union.

Din motivele amintite mai sus, devine evident faptul că, în cadrul acțiunii de la poziția 21 din proiectul Planului de acțiuni al ANCOM pentru 2018, se poate face referire la acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio doar în banda 3400-3600 MHz.

Acest fapt nu înseamnă însă – așa cum s-ar putea presupune din temerile exprimate implicit de respondent, ce l-au determinat să avanseze propunerea în discuție – că banda 3600-3800 MHz nu ar fi considerată „bandă utilizabilă pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)” în România.

Dimpotrivă, ambele benzi (de 3,5 GHz și de 3,7 GHz) sunt reglementate în România prin Decizia Președintelui ANCOM nr. 390/2015, act normativ adoptat în temeiul mandatului acordat potrivit art. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2008 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea utilizării spectrului radio în banda de frecvențe 3600-3800 MHz, aprobată cu modificări prin Legea nr. 259/2008, cu modificările ulterioare, legislație în vigoare.

Decizia Președintelui ANCOM nr. 390/2015 implementează, în principal, prevederile Deciziei 2008/411/CE din 21.05.2008 privind armonizarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/276/UE din data de 02.05.2014. Pe cale de consecință, prin Decizia Președintelui ANCOM nr. 390/2015 a fost implementată și Decizia ECC/DEC/(11)06 privind aranjamentele armonizate de canale radio pentru rețele de comunicații mobile/fixe operând în benzile de frecvențe 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz, decizie adoptată la data de 09.12.2011 și modificată la data de 14.03.2014.

În baza mandatului Comisiei Europene, la nivelul CEPT/ECC sunt în curs de desfășurare o serie de acțiuni cu scopul de a defini condițiile tehnice armonizate de utilizare a spectrului pentru introducerea sistemelor terestre 5G la nivelul Uniunii Europene în banda 3400-3800 MHz și în banda 24,25 – 27,5 GHz (banda de 26 GHz). Ca rezultat al acestui proces, atât decizia CEPT cât și decizia CE, anterior menționate, vor fi modificate în consecință.

ANCOM urmărește cu interes evoluția reglementărilor la nivel european și va ține cont de prevederile deciziilor ce vor fi adoptate de către CE și CEPT în ceea ce privește utilizarea armonizată a benzii 3400-3800 MHz pentru tehnologiile 5G. În acest sens, între alte acțiuni care se vor dovedi necesare, ANCOM poate interveni, dacă este cazul, și asupra Deciziei Președintelui ANCOM nr. 390/2015, ținând cont de particularitățile benzii în discuție în ceea ce privește istoricul acesteia și situația existentă a utilizării spectrului radio la nivel național, coroborat cu situația din alte benzi de frecvențe de interes pentru sistemele 5G.

Este de la sine înțeles că eventualele modificări ce vor fi operate asupra Deciziei Președintelui ANCOM nr. 390/2015 vor produce efecte atât pentru banda de 3,5 GHz, cât și pentru banda de 3,7 GHz.

Totuși, pentru a înlătura orice fel de ambiguități în ceea ce privește scopul acțiunii de la poziția 21 din proiectul Planului de acțiuni al ANCOM pentru anul 2018, ANCOM reformulează denumirea acțiunii astfel:

„Elaborarea și adoptarea poziției naționale privind acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio disponibil în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3600 MHz și 26 GHz pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)”.

În ce privește consultarea MCSI, ANCOM face trimitere la răspunsul deja oferit, pe aceeași temă, în cadrul punctului 8.

10. Un respondent propune ca acțiunea de la poziția 22 din proiectul Planului de acțiuni ANCOM pentru anul 2018 „Consultare publică în vederea organizării licitațiilor pentru alocarea spectrului din banda VHF (174-230 MHz) și UHF(470-694 MHz) pentru servicii digitale de radiodifuziune terestră (T-DAB și DVB-T2)” să fie lansată în consultare publică numai după ce MCSI va elabora și promova în colaborare cu Autoritatea, o strategie națională cu privire la introducerea serviciilor digitale de radiodifuziune terestră, și în special T-DAB în România.

Propunerea este argumentată astfel:

a) Aspectele extrem de complexe ale procesului;

b) ANCOM a lansat în consultare publică în data de 18.01.2016, o consultare publică cu privire la implementarea emisiei radio digitale în România și alocarea multiplexurilor de radiodifuziune digitală T-DAB în banda 216-230 MHz, consultare lansată fără să existe la acea dată o strategie națională elaborată și promovată de MCSI și pentru care, până în prezent, nu au fost făcute publice rezultatele/ concluziile;

c) Prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, aprobată prin Legea 113/2010, prin care ANCOM îndeplinește și funcția **de punere în aplicare a politicii și strategiei sectoriale elaborate de MCSI.**

Opinia ANCOM: ANCOM consideră că o eventuală consultare publică a pieței și a altor autorități pe marginea subiectului utilizării viitoare a benzilor de radiodifuziune este foarte utilă, inclusiv pentru stabilirea unor principii în această materie și nu presupune încălcarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, aprobată prin Legea nr. 113/2010, cu modificările și completările ulterioare, invocată de respondent.

În ceea ce privește consultarea publică anterioară pe tema implementării T-DAB, rezultatele acestora au fost nerelevante, interesul pieței fiind foarte scăzut.

Intenția viitoare a ANCOM este de a realiza un chestionar mai complex, cu adresabilitate mai largă, care va fi mai bine diseminat, astfel încât rezultatele consultării să poată oferi o imagine reală a așteptărilor operatorilor din domeniu din partea ANCOM.

În mod similar, sunt aplicabile și mențiunile Autorității, reținute în cadrul răspunsurilor la pct. 8 și 9, legate de eventuala implicare a MCSI în strategii sau documente strategice prin care sunt adoptate măsuri legate de administrarea și gestionarea frecvențelor radio.

11. Considerații și propuneri primite din partea a trei respondenți, ce activează în domeniul comunicațiilor prin satelit, cu privire la diverse benzi de frecvențe care sunt sau ar putea fi candidate pentru sistemele 5G – trei dintre acestea fiind incluse în proiectul privind „Elaborarea și adoptarea strategiei naționale privind acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio în benzile de frecvențe de 700 MHz, 800 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz, 3400-3600 MHz și 26 GHz pentru sisteme de comunicații mobile de bandă largă, inclusiv pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)” (poziția 21 din Planul de acțiuni pe 2018 al ANCOM) – prin prisma preocupărilor manifestate de respectivii respondenți în ceea ce privește protejarea funcționării prezente și viitoare a rețelelor globale de comunicații prin satelit.

Propunerile și argumentele asociate sunt prezentate în continuare, separat pentru fiecare dintre cei trei respondenți, împreună cu opiniile autorității pentru fiecare caz în parte.

A. Unul dintre respondenți consideră, dintru început, că nu este posibilă realizarea unui ecosistem global 5G viabil și a unei acoperiri universale fără interconectarea sau integrarea comunicațiilor prin satelit în rețelele 5G, fiind de părere că Europa trebuie să recunoască acest fapt.

În același timp, respondentul recunoaște că procesul de identificare a unor noi benzi de frecvențe în vederea desemnării lor pentru sisteme 5G, aflat în derulare la nivel CEPT și UE, se axează, în gama peste 1 GHz, și pe banda 24,25-27,5 GHz (denumită și banda de 26 GHz).

Acesta recomandă însă autorității ca regimul de autorizare pentru sistemele 5G/IMT-2020 în banda de 26 GHz (pe care ANCOM îl va elabora pentru România) să includă toate prevederile tehnice necesare, care să permită utilizarea viitoare, sustenabilă și viabilă, a acestei benzi de frecvențe de către serviciile: fix prin satelit (FSS), explorarea Pământului prin satelit (EESS) și cercetare spațială (SRS) și care, de asemenea, să

protejeze împotriva interferențelor prejudiciabile atât stațiile terestre existente ale serviciilor EESS și SRS cât și stațiile spațiale ale FSS.

Totodată, respondentul susține includerea și a altor benzi de frecvențe (care nu se regăsesc în Planul de acțiuni al ANCOM pe anul 2018) în procesul de identificare a unor noi benzi pentru sisteme 5G/IMT-2020 în Europa, cum ar fi banda 40,5 – 43,5 GHz (cu condiția identificării unor mecanisme corespunzătoare de partaj al utilizării benzii cu serviciile spațiale, care să asigure o utilizare viabilă și sustenabilă a acestei benzi de către serviciile spațiale, deoarece această bandă rămâne necesară pentru aplicații FSS, în special pentru stații de sol coordonate).

De asemenea, în opinia acestuia, ar trebui acordată o prioritate unor studii privind utilizarea viitoare a benzilor de frecvențe 71-76 GHz și 81-86 GHz pentru 5G (incluzând stabilirea condițiilor de partaj cu serviciile spațiale și terestre existente în cele două benzi). Respondentul consideră că desemnarea celor două benzi pentru 5G în Europa, într-un termen cât mai scurt, mai ales a benzii 71 – 76 GHz, ar fi benefică datorită cantităților mari și contigue de spectru ce ar putea fi utilizate de viitoarele sisteme 5G/IMT-2020.

În plus, în același context, acesta recomandă ca banda de frecvențe adiacentă 66 – 71 GHz să fie prioritizată în a fi desemnată pentru 5G/IMT-2020 cât mai curând posibil (chiar din acest an, pentru a putea fi deja utilizată din 2019 sau mai curând), aducând o seamă de argumente pertinente în acest sens.

În final, respondentul crede cu tărie că procesul de armonizare a spectrului pentru 5G ar trebui să aibă în vedere numai acele benzi identificate prin Rezoluția 238, adoptată la Conferința mondială de radiocomunicații a UIT-R din 2015 (WRC-15), care prevede că trebuie să se efectueze și să se finalizeze, în timp util pentru WRC-19, studiile necesare de compatibilitate și partaj pentru benzile de frecvențe enumerate mai jos, ținând seama de protecția serviciilor care au atribuiri cu statut primar în benzile respective:

- a) 24,25 - 27,5 GHz, 37 - 40,5 GHz, 42,5 - 43,5 GHz, 45,5 - 47 GHz, 47,2 - 50,2 GHz , 50,4 - 52,6 GHz, 66 - 76 GHz și 81 - 86 GHz, în care există deja atribuiri pentru serviciul mobil cu statut primar;
- b) 31,8 - 33,4 GHz, 40,5 - 42,5 GHz și 47 - 47,2 GHz, care pot necesita o atribuire suplimentară cu statut primar pentru serviciul mobil.

Opinia ANCOM: ANCOM a luat notă cu interes de propunerile și elementele aduse în dezbatere de către respondent, chiar dacă benzile de frecvențe analizate de acesta (cu excepția benzii de 26 GHz) nu fac obiectul Planului de acțiuni pe anul 2018 al ANCOM.

Pe această cale, Autoritatea îl asigură pe respondent că va avea în vedere elementele și ideile pe care acesta le-a pus în discuție, reamintind totodată faptul că România, în calitate de stat membru UE, are obligația de a implementa în cadrul național de reglementare, legislația europeană, inclusiv în ceea ce privește armonizarea utilizării spectrului radio la nivelul Uniunii.

B. Un alt respondent contestă abordarea CEPT/ECC, care a finalizat și adoptat reglementări referitoare la introducerea sistemelor IMT de generație viitoare (5G) în banda de frecvențe 1492-1518 MHz înainte de finalizarea studiilor aflate în desfășurare la nivelul UIT (Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor), privind compatibilitatea între sistemele IMT (5G) din banda 1492-1518 MHz și sistemele din serviciul mobil prin satelit (MSS) care funcționează în banda 1518-1559 MHz, și avansează, în acest context, unele propuneri referitoare la caracteristicile tehnice ale sistemelor IMT ce vor fi implementate în banda 1492-1518 MHz în Europa.

Din start, respondentul reamintește faptul că banda de frecvențe 1518-1559 MHz este atribuită, în toate cele trei Regiuni UIT, serviciului mobil prin satelit (MSS) cu statut primar. Rezoluția 223 (rev. WRC-15) a UIT-R, referitoare la benzile de frecvențe suplimentare identificate pentru IMT (International Mobile Telecommunications) a constatat că este necesar:

- 1. să se asigure continuitatea operării MSS în banda de frecvențe 1518-1525 MHz,
- 2. să se studieze măsurile tehnice adecvate pentru a facilita compatibilitatea de bandă adiacentă între MSS ce operează în banda 1518-1525 MHz și sistemele IMT din banda 1492-1518 MHz.

Mai mult, Rezoluția 223 invită UIT-R:

1. să efectueze studii de compatibilitate cu scopul de a stabili măsuri tehnice de asigurare a coexistenței între MSS în banda 1518-1525 MHz și IMT în banda 1492-1518 MHz,
2. să dezvolte aranjamente de canale armonizate pentru a facilita implementarea IMT în banda 1427-1518 MHz, luând în considerare rezultatele studiilor de partajare și de compatibilitate,
3. să includă aceste aranjamente de canale și rezultatele studiilor menționate într-una sau mai multe recomandări UIT-R.

Înainte de finalizarea studiilor la nivelul UIT, CEPT/ECC a finalizat și adoptat deja următoarele documente:

1. Raportul ECC 269: Condițiile tehnice cele mai puțin restrictive pentru rețele de comunicații mobile/fixe (MFCN) în benzile de frecvențe 1427-1452 MHz și 1492-1518 MHz
2. Decizia ECC/DEC/(17)06: Utilizarea armonizată a benzilor de frecvențe 1427-1452 MHz și 1492-1518 MHz pentru legătura descendentă suplimentară în cadrul rețelelor de comunicații mobile/fixe (MFCN SDL)
3. Raportul CEPT 65: Raportul CEPT adresat Comisiei Europene ca răspuns la mandatul acesteia din urmă „de a dezvolta condiții tehnice armonizate în benzi de frecvențe suplimentare din gama de frecvențe de 1,5 GHz, care vor fi utilizate pentru furnizarea de servicii de comunicații electronice terestre pe suport radio de bandă largă în Uniune”
4. Raportul ECC 263: Studii de compatibilitate în banda adiacentă între sisteme IMT care operează în banda 1492-1518 MHz și sisteme MSS care operează în banda 1518-1525 MHz.

Respondentul atrage atenția asupra faptului că studiile efectuate în cadrul CEPT nu au luat în considerare toate cazurile de utilizare pentru MSS în banda 1518-1559 MHz, acesta prezentând câteva dintre cazurile de utilizare pentru MSS în banda de frecvențe 1518-1559 MHz care ar trebui luate în considerare, în opinia sa, la implementarea IMT în gama de 1500 MHz.

Astfel, aceste cazuri vizează:

- serviciile de siguranța vieții în banda 1525-1559 MHz (spațiu-Pământ); mai precis, este vorba de banda 1530-1544 MHz (utilizată atât pentru comunicații prin satelit obișnuite cât și pentru comunicații maritime mobile prin satelit pentru securitate și în caz de primejdie, comunicațiile de urgență pentru securitate și în caz de primejdie ale sistemului GMDSS având prioritate în această bandă) și de banda 1544-1545 MHz (dedicată exclusiv comunicațiilor prin satelit pentru operațiuni de securitate și în caz de primejdie);

- banda 1518-1525 MHz (spațiu-Pământ), care este atribuită mai recent pentru MSS și care reprezintă extensia benzii de bază (1525-1559 MHz) pentru componenta descendentă a MSS; astfel, în banda 1518-1525 MHz operează terminale moderne în cadrul MSS, pentru uz naval, aeronautic sau la sol, banda respectivă nefiind utilizată pentru comunicații de siguranța vieții; totuși, în această bandă se desfășoară comunicații operaționale maritime și aeronautice importante iar noile terminale MSS au o gamă de acord pe întreaga bandă 1518-1559 MHz, permițându-se astfel utilizarea aceluiași terminal atât pentru comunicații privind siguranța vieții cât și pentru comunicații obișnuite;

- diferitele sisteme și standarde deja implementate în banda 1525-1559 MHz, în contextul în care, pe parcursul studiilor sale care au condus la elaborarea Raportului ECC 263, CEPT/ECC a avut în vedere un singur sistem, după cum arată respondentul. El mai precizează că nu au fost luate în calcul nici contribuțiile cumulate ale mai multor sisteme de sateliți la nivelul total de interferențe (așa cum ar fi fost cazul, din moment ce în aceeași bandă operează mai multe sisteme de comunicații prin satelit care, la rândul lor, vor contribui suplimentar, pe lângă sistemele IMT, la nivelul de interferențe raportat de un sistem de sateliți operând în banda în discuție).

În plus, respondentul face unele observații și propuneri cu privire la caracteristicile tehnice pentru IMT în banda 1492-1518 MHz, astfel cum acestea au fost avute în vedere în reglementările adoptate de CEPT/ECC (mai sus amintite). Respondentul critică abordarea CEPT/ECC și prezintă efectele negative ale parametrilor tehnici respectivi asupra terminalelor MSS pentru uz naval, aeronautic (și chiar asupra celor utilizate pe pământ, în anumite cazuri), ce operează peste 1518 MHz.

Într-una dintre concluziile formulate în materialul transmis, respondentul este de părere că, în contextul prezentat, pentru a asigura continuitatea operării MSS în banda de frecvențe 1518-1525 MHz – cerință expresă a Rezoluției 223 (rev. WRC-15) – este necesar ca ANCOM și celelalte autorități europene de reglementare să ia măsuri suplimentare de limitare sau atenuare a interferențelor produse de sistemele IMT asupra terminalelor MSS, în special în ceea ce privește stațiile de bază IMT ce vor fi instalate în apropierea porturilor și aeroporturilor. În același context, respondentul recomandă ca ANCOM să impună restricții suplimentare (de exemplu, zone de excludere, limite ale EIRP maxime) rețelei IMT care va opera în ultimul bloc de frecvențe (1512-1517 MHz) din aranjamentul de canale elaborat pentru IMT în banda în discuție.

Opinia ANCOM:

Autoritatea a luat notă cu interes de elementele aduse în dezbatere de către respondent, mulțumindu-i acestuia pentru propunerile concrete înaintate în acest context.

Față de observațiile primite, ANCOM precizează că urmărește îndeaproape evoluția studiilor în desfășurare, la nivel UIT, privind compatibilitatea între sistemele IMT care funcționează în banda 1492-1518 MHz și sistemele MSS care funcționează în banda adiacentă 1518-1525 MHz, precum și a reglementărilor la nivel european privind utilizarea armonizată a benzii de frecvențe de 1500 MHz și, în baza rezultatelor studiilor UIT, a rapoartelor CEPT/ECC relevante și a deciziilor CE și CEPT privind condițiile tehnice armonizate de utilizare a benzilor 1427-1452 MHz și 1492-1518 MHz pentru MFCN, va lua măsurile adecvate pentru a asigura compatibilitatea în banda adiacentă a sistemelor IMT și MSS și protecția terminalelor MSS față de interferențele prejudiciabile din partea stațiilor de bază IMT.

C. Al treilea respondent analizează câteva dintre benzile identificate ca fiind adecvate pentru sisteme 5G – anume benzile L (1500 MHz), C (3400-3600 MHz) și Ka (26 GHz) – și transmite, în acest sens, unele propuneri și recomandări:

a) Banda de frecvențe de 1500 MHz

Respondentul este preocupat de faptul că utilizarea benzii 1492-1518 MHz de către sistemele mobile de comunicații de bandă largă poate conduce la apariția de interferențe asupra rețelelor din cadrul serviciului mobil prin satelit (MSS) care operează în banda adiacentă 1518-1559 MHz.

Acesta afirmă că studiile transmise către UIT și CEPT au demonstrat deja posibilitatea de apariție a unor niveluri semnificative de interferențe asupra sistemelor de comunicații operând în MSS.

Deși CEPT a elaborat deja condiții tehnice pentru rețelele de tip MFCN care vor opera în banda 1492-1518 MHz (incluse în Raportul ECC 263), pentru a asigura compatibilitatea cu sistemele MSS, respondentul opinează că vor fi necesare condiții tehnice suplimentare pentru sistemele de comunicații mobile terestre pentru protejarea terminalelor MSS care operează la sol. În plus, acesta consideră că în apropierea porturilor și a aeroporturilor sunt necesare constrângeri suplimentare cu privire la instalarea stațiilor de bază ale rețelelor MFCN, pentru a proteja terminalele MSS folosite pe nave și aeronave. Aceste constrângeri vor trebui definite în mod corespunzător înainte ca banda 1492-1518 MHz să devină disponibilă pentru sistemele 5G sau pentru alte sisteme de comunicații mobile terestre.

Opinia ANCOM:

A se vedea răspunsul ANCOM de mai sus (punctul 11, secțiunea B) referitor la introducerea sistemelor IMT în banda 1492-1518 MHz.

b) Banda de frecvențe 3400-3600 MHz

De la început, respondentul reamintește că în prezent sunt lansați pe orbită geostaționară aproximativ 180 de sateliți operaționali ale căror segmente spațiale includ frecvențe răspândite în întreaga bandă 3,4 – 4,2 GHz, costul rachetelor purtătoare și al lansării acestora pe orbită fiind de aproximativ 40 de miliarde de euro.

De aceea, respondentul este de părere că activitățile în desfășurare în prezent care vizează banda C trebuie să țină cont de prevederile Deciziilor Comisiei Europene 2008/411/CE și 2014/276/UE, referitoare la protejarea și asigurarea continuității funcționării altor sisteme ce operează în banda 3400-3800 MHz. În speță, este vorba de sistemele de comunicații în serviciul fix prin satelit (FSS)

și de stațiile de sol ale acestora, protecția acestora trebuind a fi asigurată prin coordonare, de la caz la caz, cu rețelele de radiocomunicații de bandă largă.

De asemenea, respondentul mai face trimitere la:

- Raportul UIT-R M.2109, care studiază fezabilitatea, din punct de vedere tehnic, a implementării sistemelor IMT în banda 3400-3800 MHz utilizată de FSS (una din concluziile acestuia fiind că, pentru protejarea frecvențelor de recepție ale stațiilor de sol din FSS, sunt necesare distanțe de separare între stațiile de sol și stațiile de bază ale rețelelor MFCN; magnitudinea zonelor de separare depinde însă de parametrii efectivi ai rețelelor din cele două servicii, mobil și fix prin satelit, și de modul efectiv de implementare a rețelelor în zona geografică de interes);
- Raportul ECC 254, care oferă linii directoare cu privire la modalitățile de permitere a utilizării partajate a benzii 3600-3800 MHz de către rețelele de tip MFCN și sistemele existente din serviciile fix prin satelit și fix.

Respondentul este de părere că eficiența tehnicilor de coexistență depinde de maniera în care acestea vor fi aplicate situațiilor particulare, individuale de amplasare în teren, odată cu o mai bună înțelegere a caracteristicilor tehnice operaționale ale stațiilor de bază IMT/5G. De aceea, respondentul consideră că sunt necesare experimentări în acest sens, ale căror rezultate vor ajuta la identificarea regimului de utilizare partajată care trebuie instituit și vor indica cele mai bune moduri de optimizare a aranjamentelor de coexistență în cadrul benzii 3,4 – 3,8 GHz.

Prin urmare, respondentul încurajează ANCOM să ia măsurile adecvate, pe baza rezultatelor experimentărilor amintite mai sus, a raportului UIT-R menționat și a deciziilor CE relevante, pentru a se asigura certitudinea și stabilitatea mediului de reglementare, astfel încât să se asigure în continuare protecție împotriva interferențelor prejudiciabile pentru stațiile de sol ale FSS în banda de frecvențe 3,4-3,6 GHz în România, asigurându-se astfel predictibilitatea reglementărilor și o creștere durabilă și viabilă a serviciilor de comunicații în banda C.

Pe de altă parte, respondentul susține și felicită ANCOM pentru refuzul de a face disponibilă banda 3600-3800 MHz pentru 5G în România. Totuși, el dorește să sublinieze că pot apărea interferențe datorită emisiilor în afara benzii ce provin din banda adiacentă, mai precis din partea sistemelor 5G care ar urma să funcționeze în banda 3400 – 3600 MHz, asupra stațiilor de sol operând în FSS în benzi peste 3,6 GHz. De aceea, ar putea fi necesar ca ANCOM să definească măsuri de protecție a utilizărilor în banda adiacentă superior, impunând limite pentru emisiile nedorite ale sistemelor din banda 3,4 – 3,6 GHz, pe care ar urma să le includă în licențele 5G acordate în această bandă.

Opinia ANCOM:

Autoritatea mulțumește respondentului pentru aprecierile făcute în legătură cu neincluderea benzii 3,6 – 3,8 GHz dar se vede nevoită să clarifice situația de fapt, deoarece denumirea acțiunii aflate la punctul 21 al Planului de acțiuni pe anul 2018 al ANCOM a produs, în opinia autorității, o oarecare confuzie pentru respondent, ținând cont de concluzia eronată la care a ajuns acesta.

Astfel, la acțiunea menționată la punctul 21 al proiectului supus consultării publice se face referire la acordarea drepturilor de utilizare a spectrului radio numai în banda 3400-3600 MHz, și nu în întreaga bandă 3400-3800 MHz, întrucât doar în banda 3400-3600 MHz mai există porțiuni de spectru rămase neadjudicate, în urma procedurii de selecție desfășurate în anul 2015, în banda 3600-3800 MHz nemaexistând spectru disponibil la acest moment.

Acest fapt nu înseamnă însă – așa cum s-ar putea presupune din concluzia la care în mod eronat a ajuns respondentul – că banda 3600-3800 MHz nu ar fi considerată „bandă utilizabilă pentru implementarea sistemelor de generație viitoare (5G)” în România. Dimpotrivă, ambele benzi (3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz) sunt reglementate în mod unitar în România, prin Decizia președintelui ANCOM nr. 390/2015⁸, act normativ ce implementează, în principal, prevederile Deciziei 2008/411/CE din 21.05.2008 privind armonizarea benzii de frecvențe 3400-3800 MHz pentru sisteme terestre capabile să furnizeze servicii de comunicații electronice în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/276/UE din data de 02.05.2014. De asemenea, pe cale de consecință, prin Decizia Președintelui ANCOM nr. 390/2015 a fost

⁸ Decizia președintelui ANCOM nr. 390/2015 pentru adoptarea strategiei și a planului de acțiune privind implementarea și dezvoltarea sistemelor de comunicații de bandă largă la nivel național în banda de frecvențe 3400-3800 MHz pentru perioada 2015-2025.

implementată și Decizia ECC/DEC/(11)06 privind aranjamentele armonizate de canale radio pentru rețele de comunicații mobile/fixe operând în benzile de frecvențe 3400-3600 MHz și 3600-3800 MHz, decizie adoptată la data de 09.12.2011 și modificată la data de 14.03.2014.

Desigur, respondentul cunoaște că, în baza mandatului Comisiei Europene, la nivelul CEPT/ECC sunt în prezent în curs de desfășurare o serie de acțiuni cu scopul de a defini condițiile tehnice armonizate de utilizare a spectrului pentru introducerea sistemelor terestre 5G la nivelul Uniunii Europene în banda 3400-3800 MHz și în banda 24,25 – 27,5 GHz (banda de 26 GHz). Ca rezultat al acestui proces, atât decizia CEPT cât și decizia CE, anterior menționate, vor fi modificate în consecință.

Reamintim cu această ocazie că România, în calitate de stat membru UE, are obligația de a implementa, pe plan național, legislația europeană, inclusiv în ceea ce privește armonizarea utilizării spectrului radio la nivelul Uniunii. De aceea, autoritatea urmărește cu atenție evoluția reglementărilor la nivel european și va ține cont pe plan național de prevederile deciziilor ce vor fi adoptate de către CE și CEPT în ceea ce privește utilizarea armonizată a întregii benzi 3400-3800 MHz pentru tehnologiile 5G.

Pe de altă parte, autoritatea a luat notă cu interes de elementele aduse în dezbatere de către respondent, mulțumindu-i acestuia pentru propunerile concrete înaintate în acest context.

Pe această cale, Autoritatea îl asigură pe respondent că va avea în vedere elementele și ideile pe care acesta le-a pus în discuție.

Totodată, în ceea ce privește protejarea funcționării FSS în banda 3,4 – 3,8 GHz, autoritatea face trimitere la prevederile relevante din decizia Președintelui ANCOM nr. 390/2015, în vigoare. Astfel, în cap. VI – *Modalități de implementare* al respectivei decizii, subcapitolul 1 – *Aspecte generale*, secțiunea 1.2 – *Prevederi referitoare la utilizarea spectrului radio*, se prevăd următoarele:

„ANCOM recunoaște statutul primar egal de atribuire a benzii 3,4 – 3,8 GHz, în serviciile fix și mobil, pentru sisteme PMP de tip BWA și rețele de tip MFCN, pe de o parte, și pentru aplicații în serviciul fix prin satelit, pe de altă parte. Dată fiind însă dezvoltarea redusă pe teritoriul României a aplicațiilor satelitare (din informațiile deținute în prezent de autoritate), ANCOM va acționa în sensul protejării funcționării echipamentelor de comunicații prin satelit (care recepționează semnale de la sateliți în banda în discuție) numai în măsura în care:

1. autoritatea primește sesizări scrise, în conformitate cu reglementările relevante în vigoare, cu privire la interferențe prejudiciabile produse de către rețelele PMP de tip BWA sau rețelele de tip MFCN asupra echipamentelor de comunicații prin satelit;

2. utilizatorii sau beneficiarii aplicațiilor în serviciul fix prin satelit solicită emiterea licenței de utilizare a frecvențelor pentru asignările de frecvențe ale echipamentelor de recepție satelitară în banda 3,4 – 3,8 GHz (în condițiile în care pentru nicio frecvență de recepție, indiferent de serviciul de radiocomunicații în care aceasta se încadrează, nu se percepe tarif de utilizare a spectrului).”

După cum respondentul poate constata, autoritatea a avut deja în vedere, din anul 2015, anumite aspecte privind protejarea funcționării stațiilor de sol în serviciul fix prin satelit, în banda 3400-3800 MHz, ținând cont în acest caz de dezvoltarea redusă pe teritoriul României a comunicațiilor prin satelit. Având în vedere situarea geografică a României, particularitățile reliefului în țara noastră și, nu în ultimul rând, dezvoltarea semnificativă a rețelelor terestre de comunicații electronice mobile în România, există o certă probabilitate ca această situație să nu se schimbe nici pe viitor.

c) **Banda de frecvențe de 26 GHz**

Respondentul este preocupat de faptul că orice variantă de utilizare a benzii de 26 GHz (mai exact 24,25 – 27,5 GHz) ar trebui să fie structurată în mod adecvat, astfel încât să se evite producerea de interferențe prejudiciabile atât în banda adiacent superioară cât și în benzile mai înalte, utilizate în prezent de sisteme FSS. Telefoanele mobile, care se previzionează a fi de ordinul miliardelor, vor crea un nivel agregat de interferență care ar putea afecta efectiv utilizarea benzii adiacente superioare și a benzilor superioare (dar și a benzii de 26 GHz în sine) dacă nu se introduc suficiente condiții tehnice asupra parametrilor pentru sistemele 5G.

De aceea, regimul de acordare a licențelor pentru sistemele 5G pe plan național în această bandă va trebui să fie elaborat în mod corespunzător deoarece este esențial, afirmă respondentul, să se garanteze condiții operaționale adecvate pentru buna coexistență între viitoarele sisteme terestre 5G și sistemele existente care vor utiliza partajat banda de 26 GHz. De asemenea, regimul de licențiere amintit mai sus va trebui să asigure în mod adecvat evitarea riscului de apariție a interferențelor asupra sistemelor și serviciilor de radiocomunicații care operează în benzi adiacente (acest aspect fiind de o mare importanță pentru sistemele prin satelit care operează adiacent superior, în benzi de frecvențe peste 27,5 GHz).

Respondentul recomandă în mod deosebit ca ANCOM să adopte o abordare care să permită o utilizare în partaj, coordonată pe bază geografică, între stațiile 5G și stațiile de sol existente și viitoare ale serviciilor spațiale în banda de 26 GHz. Pe baza informațiilor existente în prezent, cu privire la interesul de a se implementa sisteme 5G în benzi cu lungimi de undă milimetrice, respondentul indică faptul că mai puțin de 5% din teritoriul țărilor dezvoltate ar urma să fie utilizat pentru implementări de tip 5G în benzi de tipul amintit mai sus (benzi în care, de altfel, pot fi realizate numai conexiuni radio pe distanțe scurte).

În consecință, respondentul consideră că ar fi inadecvată acordarea de licențe pentru sisteme 5G pentru alocări de spectru radio, în banda de 26 GHz în România, cu caracter exclusiv și întindere la nivel național, deoarece o astfel de abordare ar constrânge în mod inutil dezvoltarea altor servicii de radiocomunicații, cum ar fi utilizarea în partaj, pe bază de coordonare, cu stațiile de sol existente și planificate ale serviciilor spațiale.

Opinia ANCOM:

Autoritatea a luat notă cu interes de elementele aduse în dezbatere de către respondent, mulțumindu-i acestuia pentru propunerile concrete înaintate în acest context.

Pe această cale, Autoritatea îl asigură pe respondent că va avea în vedere elementele și ideile pe care acesta le-a pus în discuție, reamintind totodată faptul că România, în calitate de stat membru UE, are obligația de a implementa în cadrul național de reglementare, legislația comunitară, inclusiv în ceea ce privește armonizarea utilizării spectrului radio la nivelul Uniunii.